

Onder de vulkaan

Papoea Nieuw Guinea heeft vele actieve vulkanen en die hebben prachtige namen zoals Karkar, Manam, Tavurvur and Ulawun. Zo'n vijftien zijn er de afgelopen honderd jaar uitgebarsten en dat heeft nogal wat slachtoffers gemaakt. Net als in andere delen van de wereld wonen in Papoea Nieuw Guinea veel mensen aan de voet van een vulkaan en dat is vanwege de vruchtbare bodems. De bekendste uitbarsting is die van Mt Lamington uit 1951, waardoor meer dan 3.000 mensen omkwamen. In 1937 zijn er bij een vulkaanuitbarsting in Rabaul op het eiland New Britain ook veel slachtoffers gevallen. Hoewel toen iedereen daags voor de uitbarsting gemaand was de stad te verlaten, hadden zich een paar honderd mensen al biddend in een kerk opgesloten. Ze zijn allen omgekomen toen na de vulkaanuitbarsting het kerkdak onder het gewicht van de as bezweek.

Een tijdje geleden waren we met de familie een lang weekende in Rabaul. We kwamen aan met een oude F28 op een vliegveld bestaande uit een schuurtje (de terminal) en enige zeecontainers waar brommende airconditionings uit staken. Dat waren de kantoren van de luchtvaartmaatschappijen. Toen we onze bagage van de trekkerkar haalden, voelden we het dreunen onder onze voeten. Het werden flinke dreunen en iedereen veerde letterlijk en figuurlijk op en keek elkaar verbaasd aan.

Plotseling schudde alles heen en weer en kwamen er mensen gillend uit de terminal en containers rennen. Het duurde maar een paar seconden, maar het was een hevige aardbeving. Daarna lachte iedereen wat om zich heen, en ging weer aan het werk. We waren allang blij dat het niet gebeurd was tijdens de landing. Later hoorden we dat het een beving van 6.5 op de schaal van Richter was. Het epicentrum lag honderdzestig kilometer verderop.

We verbleven in een hotel aan zee en hadden uitzicht op de vele vulkanen rond Rabaul. Tavurvur stootte om de vijf minuten een grote aswolk de lucht in. Dat was een prachtig gezicht, zo'n grijze wassende bloemkool. De aswolken verwaaiden en daalden kilometers verder neer. We spraken mensen uit de stad die zeiden dat de asregens al enige weken aan de gang waren. Iedere ochtend was alles bedekt onder vijf millimeter as waardoor de stad in een soort vulkanisch sneeuwlandschap veranderde. Ze moesten alle ramen met plastic bedekken, wat vooral in huizen zonder airconditioning tot moordende temperaturen leidde. Iedere dag moesten ze het dak

op om de as eraf te vegen.

In 1994 zijn de vulkanen Tavurvur en Vulcan in Rabaul vrijwel gelijktijdig uitgebarsten en dat heeft toen, als ik me wel herinner, ook het Nederlandse nieuws gehaald. Die twee vulkanen hebben wekenlang miljoenen tonnen as de lucht ingeschoten en ook is er een brij lava de zee ingestroomd. Men had die erupties enigszins zien aankomen en zo'n honderdduizend mensen zijn tijdig geëvacueerd. Dat ging vrij eenvoudig want het was er niet pluis. Door de enorme asuistoot ontstonden er atmosferische storingen waardoor er veel donder en bliksem was en ook waren er permanente aardbevingen. Behalve enige plunderaars die alsof de natuur ermee speelde door de bliksem zijn getroffen en mensen die weigerden hun huis te verlaten, zijn er toen geen doden gevallen.

We bezochten het deel van de stad dat in 1994 door een meter as

WILDVREEMD

was bedekt waardoor bijna alle gebouwen waren ingestort. De as lag er nog steeds en het zag eruit als een tropisch Pompei met kale stammen van bladerloze kokospalmen die voorheen wuivend langs de kant van de weg moeten hebben gestaan. Nu was het er heel stil met af en toe een kleine stofwolk van vulkanische as. Bertrand, onze zoon, vond het allemaal even mooi. Hij vroeg ons de oren van het hoofd en ik heb zo goed en kwaad als een vijftjarige dat kan begrijpen uitgelegd wat er gaande was. Moe van alle impressies en vragen en antwoorden viel hij na een tijdje stil. Toen blies Tavurvur weer een grote aswolk de lucht in. Bertrand krabde eens op zijn kop en vroeg: 'Waarom kun je de wind niet zien?' Daar moest ik even over nadenken. Het antwoord kwam vanzelf toen we zagen hoe de aswolk verwaaid en langzaam op ons neerdaalde.

ALFRED HARTEMINK